1.2.3 การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานในท้องถิ่นนั้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีถ้ารัฐบาลมีระบบการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดี (Perfect Communication) โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะมีความเข้าใจตรงกันและให้การยอมรับนโยบายด้วยดี แต่ถ้านโยบายนั้นมิได้มีการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้การติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว (One Way Communication) หน่วยงานระดับท้องถิ่นไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบาย ก็อาจไม่ให้การยอมรับรวมทั้งประชาชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นหรือผู้รับบริการไม่เข้าใจนโยบาย ก็อาจไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายด้วยเช่นกัน

1.2.4 ประโยชน์ที่รัฐบาลควรจะให้กับหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ถ้านโยบายนั้นเป็นนโยบายที่ผลประโยชน์ตกอยู่กับหน่วยงานท้องถิ่นและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นโดยตรง การยอมรับนโยบายก็ย่อมมีมากอย่างไรก็ตามการยอมรับนโยบาย แผนงาน และโครงการของหน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ยังไม่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่านโยบายนั้นจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ เพราะการยอมรับอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจอย่างจริงจังในการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นอำนาจที่แท้จริงในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นย่อมอยู่ที่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานระดับล่างเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้กล่าวในระดับจุลภาคต่อไป

2. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro) ขั้นตอนนี้มีความเกี่ยวพันกับระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นมาก เพราะถ้าหน่วยงานระดับล่างนี้ยินยอมรับนโยบายไปปฏิบัติและถือเอานโยบายนั้นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจประจำหรืองานประจำ (Routine) ก็ย่อมจะทำให้นโยบายนั้นบรรลุผลสำเร็จได้ง่าย ในระดับจุลภาคที่จะกล่าวถึงนี้สามารถแยกออกเป็นขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการระดมพลัง ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่องของนโยบาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

2.1 การระดมพลัง (Mobilization) ขั้นตอนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณารับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุนจากสมาชิกในหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลสำคัญหรือองค์กรอื่นที่อยู่ในท้องถิ่น ผู้ที่เป็นผู้บริหารระดับล่างจะต้องมีความสามารถและมีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม (Participation) กับการนำนโยบายไปปฏิบัติทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิดหรือวางแผน (Planning) กำหนดโครงการของท้องถิ่น ร่วมลงมือปฏิบัติงาน (Implementation) ตลอดจนร่วมติดตามและประเมินผล (Evaluation) โครงการด้วย ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องอาศัยหลักจิตวิทยามวลชนในการโน้มน้าวให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นให้ยอมรับและร่วมมืออย่างจริงจัง ซึ่งจะเป็นการระดมพลังที่เหนียวแน่นในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จได้

2.2 ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) ขั้นตอนนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ปฏิบัติหรือผู้ให้บริการตามโครงการโดยตรงซึ่งได้แก่ข้าราชการนั้นเองในบางกรณีผู้ปฏิบัติอาจยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ แต่ในบางกรณีผู้ปฏิบัติอาจปรับแผนหรือโครงการให้เข้ากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของตนเองก็ได้ ซึ่งไม่เป็นกฎแน่นอนตายตัวเพราะหน่วยงานในท้องถิ่นแต่ละแห่งอยู่ภายใต้บริบท หรือสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไปหรืออยู่ภายใต้สภาวะความไม่แน่นอน (Uncertainties) อยู่ตลอดเวลา โครงการหรือพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารในระดับท้องถิ่นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่คงที่หรือเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เนื่องจากอาจมีการต่อต้านหรือการเรียกร้องให้ปรับวิธีการดำเนินงานในโครงการเสียใหม่จากผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ นอกจากนั้นลักษณะการปฏิบัติ หรือการให้บริการของแต่ละหน่วยงานไม่สามารถควบคุมให้เป็นแบบฉบับเดียวกันได้ แม้ว่าจะมีกฎระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ดังนั้นการสร้างความสำเร็จของการปฏิบัติให้เกิดขึ้นได้ในขั้นนี้ จึงขึ้นอยู่กับการแสวงหากลยุทธ์หรือวิธีการในการปรับแนวทางในการปฏิบัติงานใหม่ๆ หรือปรับโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละช่วงเวลา อีกทั้งหน่วยงานที่รับนโยบายไปปฏิบัติระดับท้องถิ่นก็จะต้องแสวงหาวิธีการปรับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติให้เข้ากับแนวทางในการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการนั้นด้วย

2.3 การสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง ความสำเร็จและผลลัพธ์ (Outcomes) ในระยะยาวของนโยบายใด ๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับนโยบายนั้นถูกนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และจริงจังการที่จะให้มีการปฏิบัติตามนโยบายอย่างต่อเนื่องนั้น หมายความว่านโยบายนั้นจะต้องถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติด้วย ขั้นตอนนี้จึงถือว่ามีความสำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เพราะในอดีตนโยบายสาธารณะของประเทศไทยจำนวนไม่น้อยที่หน่วยปฏิบัติระดับท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาอันสั้นต่อมาเมื่อรัฐบาลให้ความสำคัญต่อนโยบายนั้นน้อยลง หรือมิได้รณรงค์เหมือนระยะแรก หน่วยงานระดับท้องถิ่นก็มักจะเลิกปฏิบัติตามนโยบายนั้น หรือการที่รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายใหม่ขึ้นมาหน่วยงานท้องถิ่นก็อาจไปให้ความสนใจกับนโยบายใหม่นั้นแทน เข้าทำนองทำงานแบบ “เอาใจนาย” หรือ “ การทำงานแบบไฟไหม้ฟาง” ซึ่งทำให้นโยบายบางนโยบายทั้ง ๆ ที่เป็นนโยบายที่ดีแต่ไม่ถูกใจผู้มีอำนาจขณะนั้นต้องถูกยกเลิกไป หรือขาดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ไป ซึ่งผู้ที่เสียประโยชน์ก็คือประชาชนนั่นเองดังนั้นการหาทางทำให้นโยบายนั้นเป็นปึกแผ่น และมีความต่อเนื่องระยะยาวนั้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารระดับท้องถิ่นและผู้ปฏิบัติงานในระดับท้องถิ่นเองเป็นสำคัญในส่วนของผู้บริหารระดับท้องถิ่นก็จะต้องมีความสามารถชักจูงใจให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญของนโยบายดังกล่าว ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ขวัญกำลังใจ และ

ความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในส่วนของผู้ปฏิบัติเองก็จะต้องมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามนโยบาย และมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามนโยบาย โดยถือว่าเป็นภารกิจประจำวัน โดยพยายามมอง "ผลลัพธ์สูงสุด" หรือ "ผลลัพธ์สุดท้าย" (Ultimate Outcomes) ของนโยบายนั้นว่าเกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวมหรือไม่อย่างไร ผู้ปฏิบัติในฐานะที่เป็นข้าราชการของรัฐพึงปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจังและจริงใจถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ แต่ถ้านโยบายนั้นดีก็ควรมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นนโยบายนั้นปฏิบัติไปแล้วมีการประเมินผลพบว่าไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ก็อาจนำนโยบายนั้นมาปรับปรุงแก้ไขในปีต่อไปถ้ายังเห็นว่ามีความสำคัญ แต่ถ้าเกิดความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัตินโยบายนั้นก็อาจล้มเลิกไปในที่สุด

สรุปได้ว่าการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับหลายอย่าง เช่น การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และกำลังคนที่มีคุณภาพ ตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ หรือไม่ นอกจากนี้จำนวนจุดตัดสินใจของนโยบายต่าง ๆ ยิ่งจำนวนจุดตัดสินใจมีมากเท่าใด ความล่าช้าในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นโยบายรัฐดังกล่าวมักประสบปัญหามากกว่ารัฐบาลส่วนท้องถิ่น และสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความยากง่ายของปัญหานโยบาย ซึ่งผู้กำหนดนโยบายควรให้ความสำคัญและสนใจก่อนออกนโยบาย จะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่น เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมาย

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเองเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันมากกับแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ (Decentralization) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 15) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนา และการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจและดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนด

รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์ (2546 : 9) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองตามท ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล ดำเนินการปกครองตนเอง โดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้แทนอำนาจประชาชน เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้บริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบ นโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (2549 : 2) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองการปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดาเนินการบางอย่างโดยดาเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทาให้เกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ความว่าการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยอาศัยหลักตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 คือ เน้นให้ประชาชนปกครองตนเองโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหาร เพื่อบำบัดความต้องการของประชาชนภายใต้ขอบเขตกฎหมายที่กำหนด

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาล ที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุขของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยเห็นว่าความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 10) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่นยึดตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยได้สรุปไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าตนมีความเกี่ยวพันกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้ง จะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่น จะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนิชำนาญในกรใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองท้องถิ่นประการหนึ่งคือ การปกครองตนเองไม่ใช่เกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองก็คือการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่น นอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น ต้องรับฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ

นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำที่สุด คือ รากหญ้า ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบแต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

3.1 ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมืองรัฐบาลมิอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันการแก้ปัญหา หรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุดท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้นประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3.2 กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวพันกับท้องถิ่นอื่นและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เกี่ยวพันกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนร่วม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหา และความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การที่จะได้รับเลือกตั้งย่อมต้องการการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนและยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทยผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียงล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกันแนวความคิดในการพัฒนาชนบทพึ่งตนเองการปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

เช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่ หรือ กึ่งหยิบยื่นใส่” เกิดความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาชนบทแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

โกวิทย์ พวงงาม (2549 : 10) กล่าวว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมือง การปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง อันจะนำไปสู่ความเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง และการบริหารของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ซึ่งการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองเป็นการพัฒนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเพราะการดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ความว่า ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหาร เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยกลไกการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การจัดการ และการงบประมาณ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การใช้งบประมาณของรัฐบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นยังเป็นการให้ประชาชนปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่โดยตรงซึ่งได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 26) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องที่ ย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่าง รอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติ หน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

โกวิทย์ พวงงาม (2542 : 8) กล่าวว่า ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องที่ ย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ความว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ก็เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นยังเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนโดยตรง

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบได้ว่าองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีพื้นที่หรือชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีสมาชิกและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2542 : 22) กล่าวว่า ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม องค์การอนามัยโลก และสำนักกิจการสังคม ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 40,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนร่วม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามีอิสระเต็มที่ทีเดียวคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

อรทัย ก๊กผล (2544 : 187) กล่าวว่า องค์การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชนที่มาจากหลักการกระจายอำนาจภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการที่ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1. มีการกำหนดพื้นที่หรือชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน

2. มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากประชาชน โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารในเขตความรับผิดชอบ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปกครองตนเองของการปกครองท้องถิ่น

4. มีการโอนอำนาจหน้าที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

5. มีความอิสระในการบริหาร โดยมีฐานะทางกฎหมายมีอำนาจในการหารายได้ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย มีแหล่งรายได้ และบุคลากร

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ความว่าองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่หรือชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบชัดเจน สมาชิกและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน กระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองมีงบประมาณเป็นของตนเอง และอยู่ในการกำกับดูแลจากส่วนกลาง

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมาตรา 78 กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้ “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานฯ นอกจากนั้นในหมวด 9 ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 ได้กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความ

เป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น" โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในกากรกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังกำหนดอำนาจของประชาชนในกากรถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการเสนอให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

ความหมายของการกระจายอำนาจการปกครอง

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของหลักการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

ประยูร กาญจนกุล (2535 : 171) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจ หมายถึง วิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่ในการบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2537 : 24) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจ หมายถึง มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นที่ได้มีการจัดการองค์กรขึ้น โดยความเห็นของส่วนรวม(โดยผ่านกระบวนการการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการแบ่งภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2537 : 362-366) ได้เสนอบทวิเคราะห์การกระจายอำนาจ หมายถึง การกระจายทรัพยากร โดยเสนอกรอบการวิเคราะห์แนวใหม่จะเอาชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง เน้นการยอมรับสิทธิของชุมชนตามศักยภาพที่แท้จริงทางเศรษฐกิจสังคมและความต้องการของชุมชนที่จะบริการกิจการบางอย่างเอง เช่น การจัดการใช้น้ำ การดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน หรือการระงับข้อพิพาทกันเองตามประเพณีและวิถีชีวิตที่เข้าปฏิบัติกันมา ดังนั้นสาระการวิเคราะห์จะเปลี่ยนใหม่ดังนี้ ชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้งไม่ใช่ส่วนกลาง สัมพันธภาพรัฐกับชุมชนท้องถิ่นเป็นสัมพันธภาพที่ต่างยอมรับซึ่งกันและกันไม่ใช่รัฐเป็นผู้ให้ชุมชน และประชาชนเป็นผู้รับกรอบการยอมรับซึ่งกันและกันไม่ใช่การเมืองและกฎหมาย แต่เป็นการแสวงหาศักยภาพและวิถีชีวิตตลอดจนประเพณีที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม กฎหมายที่รัฐจะออกมารับรองศักยภาพและวิถีชุมชนจะเป็นเพียงเครื่องมือ ซึ่งอาจบริหารในโครงสร้างอำนาจรัฐแบบองค์กรท้องถิ่นของตะวันตก เพราะมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดีกว่าการบริหารชุมชนท้องถิ่นในชนบทซึ่งจะมีรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล สุขาภิบาลไปใช้ไม่ได้เพราะไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ความว่าหลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการดูแลประชาชนในเขตพื้นที่ของตนเอง และเปิด

โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนเป็นหลัก

ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจปกครอง มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง มีการตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตามความต้องการของประชาชน ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2551 :11) กล่าวว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง เป็นสำคัญ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในการกำกับดูแลให้มีมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ โดยไม่กระทบต่อความสามารถในการตัดสินใจดำเนินงานตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีกลไกลการตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก

ขั้นตอนการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจเป็นระบบการบริหารประเทศที่เกิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่เป็นการปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการของท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะได้แก่ ระบบสาธารณูปโภค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยมีนักวิชาการและหน่วยงานได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจไว้ดังนี้

สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (2546 : 1-2) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจไว้ดังนี้ การกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรับธรรมนูญที่กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้กำหนดในหมวดที่ 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตราที่ 290 สรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง และมาตราที่ 334 ของรัฐธรรมนูญได้มีบทบังคับให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นภายใน2 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2551 : 16 - 17) ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

1. คณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายานต่อรัฐสภา

2. กำหนดการจัดระบบการบริการสาธารณะตามอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

3. ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

4. กำหนดลักษณะและขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ประสานการถ่ายโอนข้าราชการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น และพนักงาน รัฐวิสาหกิจระหว่างรัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะกรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องเข้ากับการกำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุน เงินงบประมาณที่ราชการส่วนกลางโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. เสนอแนะต่อรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มีกฎหมายบัญญัติการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นเป็นสำคัญ

7. เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร การงบประมาณ และการรักษาวินัยทางการเงิน การคลังขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น

8. เสนอแนะการตราพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวงประกาศข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรี

9. เร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวงประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดสรรเงินงบประมาณที่จัดสรรเพิ่มขึ้น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลาง

11. พิจารณาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นตามความจำเป็น

12. เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

13. เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจไม่ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

14. เสนอรายงานเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

15. ออกประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

16. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ตามที่กล่าวมาข้างต้น แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มจากคณะกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา ผ่านขั้นตอนต่างๆ จนถึงการอกประกาศกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ประกาศของคณะกรรมการ ซึ่งใช้บังคับเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบของการปกครองท้องถิ่น

ปัจจุบันประเทศไทยได้แบ่งรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไว้ 5 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา แต่ผู้วิจัยขอนำรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมากล่าว เพราะผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล โดยปกติจะประกอบด้วยหลายหมู่บ้านหลายชุมชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีชื่อและเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองโดยเฉพาะ

ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจ ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

โกวิทย์ พวงงาม (2542 : 169-170) กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลว่า เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท

2. รูปแบบ “ องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43)

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วนอาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ์ สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ มีดังนี้

1. โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน อบต.ใดมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน อบต.ใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน

2. โครงสร้างคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

การยุบองค์การบริหารส่วนตำบลถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาล ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 41 และ 42 วรรคสองและวรรคสาม

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลและกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2. มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.3 ป้องกันโรคและระวังโรคติดต่อ

2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

3. องค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดังต่อไปนี้

3.1 ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร

3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

3.8 การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

3.12 การท่องเที่ยว

3.13 การผังเมือง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น จึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และอื่นๆ เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2544 : 179) กล่าวว่า เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่พัฒนาพื้นที่ในตำบลให้เจริญ ตามรายได้และงบประมาณในตำบล นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งแต่เดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บให้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหลายทาง ซึ่งแบ่งเป็นหมวดได้ดังนี้

1. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม

1.1 ภาษีบำรุงท้องที่

1.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

1.3 ภาษีป้าย

1.4 อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากสัตว์

1.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ล้อเลื่อน

1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ

1.7 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา

1.8 ค่าธรรมเนียมในอนุญาตเล่นการพนัน

1.9 อากรรังนกนางแอ่น

1.10 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

1.11 อากรประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรการประมง

1.12 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

1.13 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

1.14 ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

1.15 ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

1.16 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

1.17 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

1.18 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

2. เงินอุดหนุนรัฐบาล

3. รายได้ทรัพย์สินและรายได้ประเภทอื่น ๆ

3.1รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.4 เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

3.5 รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

3.6 รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. เงินกู้ โดยมีหลักการ ดังนี้

4.1 กู้จาก กระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล

4.2 การกู้ตาม ข้อ 4.1 กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

4.3 การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

5. แหล่งที่มาของรายได้องค์การบริหารส่วนตำบล

5.1 รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจากภาษีอากรต่าง ๆ ได้แก่

5.1.1 ภาษีบำรุงท้องที่

5.1.2ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

5.1.3 ภาษีป้าย

5.1.4 อากรฆ่าสัตว์

5.2 รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

5.2.1 เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยรังนกนางแอ่น

5.2.2 ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

5.2.3 เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาต และอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

5.2.4 ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

5.2.5 ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

5.3 รายได้ที่ได้รับการจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

5.3.1 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน อากรเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัดจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ กฎหมายว่าด้วยการนั้น (พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ร.บ. รถยนต์)

5.3.2 ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้จัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

5.3.3 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เมื่อจัดเก็บได้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดให้แบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวงมหาดไทย

5.3.4 รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อจัดเก็บเพิ่มขึ้นตามกฎหมายนั้น เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น อัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการนั้น

6. รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.1 เงินเดือน

6.2 ค่าจ้าง

6.3 เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ

6.4 ค่าใช้สอย

6.5 ค่าวัสดุ

6.6 ค่าครุภัณฑ์

6.7 ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

6.8 ค่าสาธารณูปโภค

6.9 เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น ๆ

6.10 รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

7. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

7.1 นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

7.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หากมีการกระทำเป็นการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

7.3 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้ผู้บริหารทั้งคณะหรือบางคนพ้นจากตำแหน่ง เมื่อเห็นว่ามีการกระทำฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

ตำบลท่าโพธิ์ชัย เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอหนองกี่ จากทั้งหมดมี 10ตำบล ตำบลท่าโพธิ์ชัย อยู่นอกเขตเทศบาล และต่อมาได้ยกระดับฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ซึ่งมีหมู่บ้านในเขตบริการจำนวน 9 หมู่บ้านซึ่งมีบริบทโดยสังเขป ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย. 2553 : 5-8)

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลท่าโพธิ์ชัย เป็นหนึ่งในสิบตำบลของอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีเนื้อที่อยู่ในความรับผิดชอบ 51.90 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,437.50 ไร่

ในส่วนของตำบลท่าโพธิ์ชัย ห่างตัวอำเภอไกลสุดระยะทาง 16 กิโลเมตร มีจำนวน 9 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเมืองไผ่ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งกระเต็น อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหัวถนน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเย้ยปราสาท และตำบลทุ่งกระเต็น อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

2. พื้นที่ป่า

ตำบลท่าโพธิ์ชัย มีพื้นที่ป่าที่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ การใช้ประโยชน์ของป่าไม้ในตำบลท่าโพธิ์ชัย ใช้สำหรับหาของป่า เช่น ผักหวานป่า ฟืน เห็ด ซึ่งพื้นที่ป่าไม้อยู่ในเขตพื้นที่หมู่ 3, หมู่ 7 และหมู่ 9

3. ภูมิอากาศ

สภาพอากาศตำบลท่าโพธิ์ชัย เดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ อากาศหนาวเย็น เดือนมีนาคม – พฤษภาคม อุณหภูมิค่อนข้างสูงและจะสูงที่สุดช่วงกลางเดือนเมษายน เดือน มิถุนายน – ตุลาคม อุณหภูมิของอากาศอยู่ในช่วงปกติ คือ 26-28 องศาเซลเซียส และหลังเดือน ตุลาคม เป็นต้นไป แนวโน้มอุณหภูมิจะลดต่ำลงจนถึงช่วงเดือนกุมภาพันธ์

4. จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย

ประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ จำนวน 9 หมู่บ้าน ดังนี้

ตาราง 2.1 จำนวนหมู่บ้านและประชากรตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	ลุงขี้หนู	117	293	319	612
2	โคกกระพี้	87	224	220	444
3	หนองนกเขา	67	185	190	375
4	คูขาดน้อย	102	315	292	607
5	หนองกราด	158	432	384	816
6	หนองสะแบง	88	213	198	411
7	โคกเพชร	93	239	234	473
8	ไร่ไถ	72	198	170	368
9	หนองบอน	111	303	246	549
รวม		**895**	**2,402**	**2,253**	**4,655**

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอหนองกี่ (2554 : 1)

5. สภาพทางเศรษฐกิจ

5.1 การประกอบอาชีพของประชาชน โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ไร่อ้อย และค้าขาย รายได้ส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก เมื่อหมดฤดูเก็บเกี่ยวประชาชนในหมู่บ้านจะไปทำงานรับจ้างในตัวเมือง บางหมู่บ้านจะประกอบอาชีพเสริม เช่น ปลูกผัก ทำปุ๋ย ชีวภาพ ทำขนม ซึ่งจากข้อมูล จปฐ.ปี พ.ศ. 2553 สะท้อนให้เห็นสภาพรวมทางเศรษฐกิจของตำบล ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

5.2 หน่วยธุรกิจต่างๆ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ปรากฏมีหน่วยธุรกิจสำคัญๆ เท่าใดนักจะมีเพียงหน่วยธุรกิจพื้นฐานขนาดย่อม ดังนี้

5.21 ปั๊มน้ำมัน จำนวน 3 แห่ง (ลักษณะเป็นปั๊มหัวฉีด)

5.2.2 โรงสีข้าวขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง

5.2.3 ร้านค้าทั่วไป จำนวน 30 แห่ง

5.2.4 ร้านเสริมสวย จำนวน 2 แห่ง

5.2.5 ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ จำนวน 1 แห่ง

5.3 มวลชนจัดตั้ง (กลุ่มองค์การต่างๆ)

5.3.1 กลุ่มออมทรัพย์ 9 กลุ่ม ดังนี้

(1) บ้านลุงขี้หนู	หมู่ที่ 1	จำนวนสมาชิก 68 คน
(2) บ้านโคกกระพี้	หมู่ที่ 2	จำนวนสมาชิก 60 คน
(3) บ้านหนองนกเขา	หมู่ที่ 3	จำนวนสมาชิก 50 คน
(4) บ้านคูขาดน้อย	หมู่ที่ 4	จำนวนสมาชิก 122 คน
(5) บ้านหนองกราด	หมู่ที่ 5	จำนวนสมาชิก 70 คน
(6) บ้านหนองสะแบง	หมู่ที่ 6	จำนวนสมาชิก 65 คน
(7) บ้านโคกเพชร	หมู่ที่ 7	จำนวนสมาชิก 71 คน
(8) บ้านไร่ไถ	หมู่ที่ 8	จำนวนสมาชิก 72 คน
(9) บ้านหนองบอน	หมู่ที่ 9	จำนวนสมาชิก 75 คน

5.3.2 กลุ่มเกษตรกรทำนาข้าวมะลิอินทรีย์ จำนวนสมาชิก 40 ครัวเรือน

5.3.3 กลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด บ้านหนองบอน จำนวน 1 แห่ง

5.3.4 กลุ่มส่งเสริมอาชีพเย็บจักร จำนวนสมาชิก 20 คน

5.3.5 กลุ่มอาชีพทำขนม จำนวนสมาชิก 18 คน

5.3.6 กลุ่มอาชีพทำปุ๋ยชีวภาพ จำนวนสมาชิก 105 คน

5.3.7 กลุ่มแม่บ้านพัฒนาท้องถิ่น จำนวนสมาชิก 9 คน

5.3.8 กลุ่มทอผ้าบ้านหนองสะแบง จำนวนสมาชิก 15 คน

6. สภาพสังคม

6.1 ด้านการศึกษา ประกอบด้วยสถานศึกษา 6 แห่ง ดังนี้

6.1.1 โรงเรียนโคกกระพี้	เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา
6.1.2 โรงเรียนคูขาดน้อย	เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา
6.1.3 โรงเรียนหนองกราด	เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

6.1.4 โรงเรียนโคกเพชร เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา

6.1.5 โรงเรียนบ้านลุงขี้หนู เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา

6.1.6 โรงเรียนเมืองโพธิ์ชัยพิทยาคม เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6

6.2 สถาบันหรือองค์กรทางศาสนา มีวัดและสำนักสงฆ์ รวม 8 แห่ง ได้แก่

6.2.1 วัดลุงขี้หนู

6.2.2 วัดโคกกระพี้

6.2.3 วัดคูขาดน้อย

6.2.4 วัดหนองกราด

6.2.5 วัดไร่ไถอัฐธรรม

6.2.6 วัดหนองสะแบง

6.2.7 วัดโคกเพชร

7. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

7.1 การคมนาคม มีถนนลาดยางสาย ร.พ.ช ผ่านระหว่างตำบล 2 แห่ง ถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน 5 สาย ระยะทาง 4กิโลเมตร ถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนดินลูกรัง รวมระยะทาง 39.5 กิโลเมตร

7.2 การโทรคมนาคมโทรศัพท์สาธารณะ หมู่บ้านละ 1 แห่ง มีการติดตั้งเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณดาวเทียมให้บริการแก่ราษฎร จำนวน 7 หมู่บ้านและในปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์มือถือกันทุกครัวเรือน

7.3 บริการไฟฟ้า

7.3.1 จำนวนหมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น จำนวน 9 หมู่บ้าน

7.3.2 จำนวนครัวเรือนที่ใช้ในไฟฟ้าทั้งสิ้น 895 หลังคาเรือน

7.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ เป็นคลองธรรมชาติ ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

7.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

7.5.1 สระน้ำ 30 แห่ง

7.5.2 บ่อบาดาล 40แห่ง

7.6 ประปา ในเขตตำบลท่าโพธิ์มีระบบประปาหมู่บ้านที่หน่วยงานต่างๆ สร้างขึ้น จำนวน 8 แห่ง

7.6.1 ประปาบ้านหนองนกเขา หมู่ที่ 3 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ.2542 (งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล) ปริมาณความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำ 50 ครัวเรือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

7.6.2 ประปาบ้านหนองสะแบง หมู่ที่ 6 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ. 2543 (งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 320,000 บาท)

7.6.3 ประปาบ้านโคกเพชร หมู่ที่ 7 ปริมาณความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำ 80 ครัวเรือน (งบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 320,000 บาท) ปีที่สร้าง พ.ศ. 2544

7.6.4 ประปาบ้านไร่ไถ หมู่ที่ 8 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ.2545 (งบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 370,000 บาท) ปริมาณความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือน 60 ครัวเรือน

7.6.5 ประปาบ้านคูขาดน้อย หมู่ที่ 4 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ.2545 (งบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 370,000 บาท) ปริมาณความจุ 10 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือน 50 ครัวเรือน

7.6.6 ประปาบ้านโคกกระพี้ หมู่ที่ 2 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ.2550 (งบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 320,000 บาท) ปริมาณความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำ 60 ครัวเรือน

7.6.7 ประปาบ้านหนองกราด หมู่ที่ 5 ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ.2550 (งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 209,500 บาท) ปริมาณความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวนครัวเรือน 80 ครัวเรือน

8. ด้านการสาธารณสุข

ให้บริการด้านสาธารณสุขพื้นฐานแก่ประชาชน 9 หมู่บ้าน มีบุคลากรประจำ 5 คน คือ เจ้าพนักงานสาธารณสุข 3 คน ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2 คน

9. ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย มีจำนวน 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

9.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาความยากจน

9.1.1 วัตถุประสงค์

9.1.1.1 เพื่อให้ประชาชนมีงานทำและมีรายได้มั่งคง มีอาชีพเสริมเพิ่มหลังจากช่วงทำนาก่อให้เกิดมีรายได้หมุนเวียนภายในชุมชนและสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดได้

9.1.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.1.2.1 เพื่อสนับสนุนให้ ประชาชนภายในท้องถิ่นมีงานทำ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและชุมชนในท้องถิ่น ให้ประชาชนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ในการประกอบอาชีพในแต่ละด้าน

9.1.3 แนวทางการพัฒนา

9.1.3.1 การแก้ไขปัญหาความยากจนและส่งเสริมอาชีพ

9.1.3.2 การส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9.1.3.3 ใช้หลักชีวภาพในการแก้ปัญหาและอนุรักษ์ทรัพยากรดินสนับสนุนการปลูกพืชพันธุ์เศรษฐกิจ

9.1.3.4. ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว

9.2 ยุทธศาสตร์ด้านสังคม คุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชน

9.2.1 วัตถุประสงค์

9.2.1.1 เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอดส์ให้มีสวัสดิภาพที่ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ด้อยโอกาส

9.2.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.2.2.1 ประชาชนในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ชัย

9.2.3 แนวทางการพัฒนา

9.2.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์

9.2.3.2 ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี

9.2.3.3 การส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

9.2.3.4 ส่งเสริมและสนับสนุนความสงบเรียบร้อยของชุมชน

9.2.3.5 การส่งเสริมกิจกรรมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

9.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

9.3.1 วัตถุประสงค์

9.3.1.1 เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในท้องถิ่นให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

9.3.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.3.2.1 เพื่อก่อสร้างและซ่อมบำรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

9.3.3 แนวทางการพัฒนา

9.3.2.2 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ถนน สะพานและร่องระบายน้ำ

9.3.2.3 ก่อสร้างปรับปรุง บำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

9.3.2.4 ขยายเขต/ซ่อมแซม/ปรับปรุง บำรุงรักษาไฟฟ้า ไฟฟ้าสาธารณะ

9.4 ยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุข

9.4.1 วัตถุประสงค์

9.4.1.1 เพื่อให้ความรู้ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุข

9.4.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.4.2.1 ประชาชนภายในพื้นที่ทั้ง 9 หมู่บ้าน ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

9.4.3 แนวทางการพัฒนา

9.4.3.1 งานส่งเสริมและสนับสนุนงานสาธารณสุข

9.4.3.2 การสร้างสุขภาพที่ดีและการมีส่วนร่วมด้านสาธารณสุข

9.5 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม

9.5.1 วัตถุประสงค์

9.5.1.1 พัฒนาแนวคิดการศึกษา รักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน

9.5.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.5.2.1 ประชาชนและองค์กรของรัฐ

9.5.3 แนวทางการพัฒนา

9.5.3.1 ส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

9.5.3.2 ส่งเสริมอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9.5.3.3 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการและการกีฬา

9.6 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร

9.6.1 วัตถุประสงค์

9.6.1.1 เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้นำท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรต่าง ๆ

9.6.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.6.2.1 พนักงานและผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนภายในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ Buriram Rajabhat University

9.6.3 แนวทางการพัฒนา

9.6.3.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนเข้มแข็ง

9.6.3.2 การพัฒนาบุคลากรเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ

9.6.3.3 ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ทันสมัย

9.7 ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9.7.1 วัตถุประสงค์

9.7.1.1 เพื่ออนุรักษ์และแก้ไขปัญหาทรัพยากรทางสิ่งแวดล้อมปลูกฝังให้ประชาชนรู้คุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติ

9.7.2 เป้าหมายการพัฒนา

9.7.2.1 เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนไม่ก่อให้เกิดมลภาวะและปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรด้านต่าง ๆ

9.7.3 แนวทางการพัฒนา

9.7.3.1 สร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9.7.3.2 การพัฒนาสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมในการกำจัดขยะในครัวเรือนและชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองกี่ ผู้วิจัยได้นำงานวิจัยของนักวิจัยที่เกี่ยวข้องมากล่าว ดังนี้

กุหลาบ รัตนสัจธรรม (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การระดับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐพบว่า การสื่อสารส่งผลต่อการดำเนินงานองค์การ คือ องค์การใดมีการติดต่อสื่อสารภายในองค์การที่มีประสิทธิผลองค์การนั้นย่อมมีความเข้มแข็ง เพราะความเข้มแข็งขององค์การมีความหมายใกล้เคียงกับความมีประสิทธิผลขององค์การ

เฉียบ ไทยยิ่ง (2540 : 39-42) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมขององค์การ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิผลต่อประสิทธิผลขององค์การมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ความสามารถในการคาดคะเน หรือการทำนายภาวะแวดล้อม ความถูกต้องในการรับรู้ภาวะแวดล้อมและระดับความจำเป็นหรือเหตุผล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสิ่งแวดล้อม

สถิต คำลาเลี้ยง (2544 : 18-19) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่า ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุ ระยะเวลาในการทำงาน สติปัญญา ระดับการศึกษา บุคลิกภาพ 2.ปัจจัยที่ได้รับมาจากงาน ได้แก่ชนิดของงานทักษะความชำนาญสถานภาพทางอาชีพสถานภาพทางภูมิศาสตร์ขนาดของธุรกิจ 3. ปัจจัยที่ควบคุมได้โดยฝ่ายบริหาร ได้แก่ ความมั่นคงรายได้สวัสดิการโอกาสก้าวหน้าในงานสภาพการทำงานผู้ร่วมงานความรับผิดชอบการจัดการ

สุพัฒน์ สิโรรส (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ นโยบายและบริหาร เงินเดือนและสวัสดิการมีผลต่อการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่ในระดับปานกลาง ส่วนความมั่นคงในงาน สภาพการทำงาน การปกครองบังคับบัญชา และความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีผลต่อการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ความสำเร็จในงานที่ทำ การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ทำ ความก้าวหน้าและการเจริญเติบโตส่วนตัว ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินเชียงใหม่อยู่ในระดับมาก ในด้านผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าประสบความสำเร็จในระดับมาก สำหรับปัญหา อุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พบว่า มีปัญหาทางด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านผู้บริหาร ด้านองค์การ

เดือนน้อย จันทรสาขา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองมุกดาหาร พบว่า ปัจจัยด้านองค์กร ประชาชนผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์เพื่อชำระภาษี เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับภาษี ประชาชนให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการจัดเก็บภาษีและไปชำระภาษีด้วยความเต็มใจ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าประสบความสำเร็จในระดับมาก

ภาคภูมิ นิยมวิทยพันธุ์ (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2546 พบว่าระดับความโปร่งใสในการบริหารงานอยู่ในระดับสูงอันหมายความว่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นไปตามกระบวนงานที่ปฏิบัติจริงและผลการวิจัยความเป็นธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ที่ทำการศึกษา อยู่ในระดับมาก

วิรัช ศรีสุวรรณ (2547 : 10) กล่าวว่า ผู้นำที่จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1. มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติเหมาะสม เช่น มีพื้นฐานการศึกษามีความรู้ในหน้าที่งานเป็นต้น 2. มีประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งนับเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่กับความรู้ความสามารถเพราะ

จะช่วยให้ผู้นำสามารถสร้างวิธีการปรับเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสโดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาช่วยดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดได้สำเร็จ 3. มีความเฉลียวฉลาด ตลอดจนมีการตัดสินใจและความสามารถในการสื่อสารที่ดี 4. คุณสมบัติด้านจิตใจและอารมณ์ เช่น มีวุฒิภาวะและความมั่นคงทางจิตใจและอารมณ์ 5. มีความสามารถในการเป็นหลักหรือมีความเด็ดเดี่ยวกล้าตัดสินใจและมีพลังความคิดริเริ่มเพื่อผลักดันให้เป้าหมายสามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้จนบรรลุความสำเร็จ 6. มีความชำนาญในการมีส่วนร่วมทางสังคมและปรับตัวในกลุ่มที่มีความหลากหลายให้สามารถเข้ากันได้ดี และ 7. มีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นนวัตกรรม

อุทัย ขันโอฬาร (2547 : 14) ได้เสนอแบบจำลองกระบวนการของประสิทธิผล กล่าวว่า กระบวนการสำคัญที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลธรรมชาติการเปลี่ยนแปลง องค์การและของสภาพแวดล้อมรวมทั้งบทบาทสำคัญของการบริหารที่จะต้องสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การที่นำไปสู่การยกระดับความสำเร็จขององค์การ ซึ่งมีปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิผลต่อประสิทธิผลขององค์การจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ปัจจัยด้านลักษณะขององค์การ (Organizational Characteristics) เช่น ขนาดขององค์การช่วงการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจและการรวมอำนาจ ความรู้ความชำนาญเฉพาะเป็นต้น 2. ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม (Environmental Characteristics) เช่น ความซับซ้อนขององค์การ ความมั่นคงขององค์การ บรรยากาศในองค์การ เป็นต้น 3. ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์การ (Employee Characteristics) เช่น ความผูกพันต่อองค์การการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถเป็นต้น 4. ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน (Managerial Policy & Practiccs) เช่น กระบวนการติดต่อสื่อสาร การจัดหาและการใช้ทรัพยากร ภาวะผู้นำ เป็นต้น

พัชรินทร์ อุณหะนันท์ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการทำงานของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ระยะเวลาประกอบอาชีพผู้บริหารตัวแทน 5 ปี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านความสามารถของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต พบว่าผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต มีความสามารถในเกณฑ์ดี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านความทรงจำและความสามารถในการระลึกข้อมูลต่าง ๆ ได้ ด้านความสามารถในการอธิบายเหตุผลอย่างเป็นขั้นตอนด้านความสามารถในการหาข้อสรุปอย่างมีเหตุผล ด้านความอดทนในการทำงาน ด้านความสามารถในการจูงใจ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต พบว่า ผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต มีบุคลิกภาพของผู้บริหารตัวแทนตรงกับรูปแบบ A ซึ่งประกอบด้วย ด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านชอบทำงานตลอดเวลา ด้านชอบเข้าสังคม ด้านชอบเป็นผู้นำ ด้านชอบแสดงออกถึงความรู้สึก ด้านชอบการแข่งขันสร้างยอดขาย ด้านทำงานเร็ว ด้านทำงานเสร็จตรงเวลาทุกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านแรงจูงใจของผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต พบว่า ผู้บริหารตัวแทนประกันชีวิต มีแรงจูงใจของผู้บริหารตัวแทนอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งประกอบด้วย แรงจูงใจด้านต่าง ๆ ดังนี้ด้านค่าคอมมิชชั่นและผลประโยชน์ ด้านความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ด้านการยอมรับจากสังคมในอาชีพผู้บริหารตัวแทน ด้านความสัมพันธ์กับทีมงาน ด้านการประสบความสำเร็จในการเป็นผู้บริหาร ด้านการยกย่องจากสังคม ด้านความก้าวหน้าในอาชีพผู้บริหารตัวแทน

ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีสองปัจจัยของ Frederick Herzberh เป็นกรอบในการศึกษา พบว่า ปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน ส่วนปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ทั้งของรัฐ และเอกชน มีการจัดการบริหารงานโดยเน้นการใช้ปัจจัยที่มีต่อบุคลากรภายในองค์กรเป็นอย่างมาก อาทิเช่น ปัจจัยด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลัก ๆ ที่พบข้อบกพร่องต่าง ๆ และควรจะหาแนวทางในการปรับปรุง คือ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนไม่มีการปฏิบัติงานตามแผนไม่มีการวางแผนการประเมินไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผลการประเมินไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ไม่มีการยอมรับขาดเครื่องมือในการประเมินและผู้บริหารไม่ให้ความสนใจในการประเมิน